

Мистецька освітня галузь (освітня галузь «Мистецтво»)

Загальна мистецька освіта у 2026/2027 навчальному році матиме, перш за все, такі ключові особливості:

1. Упровадження Концепції НУШ у 5-9 класах.
2. Пілот упровадження Концепції НУШ у 10 класі.
3. Поєднання дистанційної, змішаної та традиційної форм навчання.

У мистецькій освітній галузі для 2026/2027 навчального року, заклади освіти розроблятимуть освітні програми на основі Державного стандарту та затверджених МОН типових освітніх програм, враховуючи особливості закладу та потреби учнів. Модельні програми можуть використовуватись як зразок для створення власних програм, які затверджуються педагогічною радою школи.

Звернімо увагу й на те, що в серпні 2025 року було затверджено документ «Концептуальні засади мистецької освітньої галузі» (наказ МОН України №1163), у якому деталізовано основні положення ДСБСО, зокрема в окресленні наскрізної реалізації мети навчання мистецтва та ідеї наступності із початковою та профільною середньою освітою, і на який доцільно орієнтуватися вчителю/вчительці мистецтва.

Поради та корисні посилання:

1. Ґрунтовно про створення освітньої програми знаходимо у Статті «Як створити освітню програму, розроблену не на основі типових освітніх програм» (надруковано в журналі «Заступник директора школи» № 11/2022 за авторством Нелі ВЕЛИЧКО, в. о. директора департаменту акредитації та моніторингу Державної служби якості освіти України, та Алли КИШИНСЬКОЇ й Оксани СЕМЕНОВОЇ, головних спеціалісток відділу освітніх програм департаменту акредитації та моніторингу Державної служби якості освіти України; посилання: <https://sqe.gov.ua/yak-stvoriti-osvitnyu-programu-rozrobl/#>).

2. Типова освітня програма для 5–9 класів (НУШ): роз’яснення МОН за посиланням:

(<https://osvita.ua/school/reform/92908/#>).

3. Про окремі питання оцінювання результатів навчання. Звертаємо вашу увагу на наказ МОН України від 4 травня 2026 року № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів», зареєстрований у Мін’юсті 24 червня 2026 року (покликання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26#Text>). Станом на серпень 2026 року він уже чинний у редакції зі змінами від 29 червня 2026 року № 1001.

Найважливіше: з 2026/2027 навчального року нова система вже застосовується у 1–9 класах. Для 10 класу вона стане обов’язковою з 2027/2028, а для всіх 1-12 класів - з 2028/2029.

4. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2025/2026 навчальному році розміщено на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (режим доступу: <https://imzo.gov.ua/>).

5. У модельних навчальних програмах (інтегрованого курсу «Мистецтво» та міжгалузевого інтегрованого курсу «Драматургія і театр»), затверджених наказами МОН № 795 від 12.07.21 і № 883 від 24.07.23, визначено орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета та види навчальної діяльності учнів. Спираючись на модельні навчальні програми, заклади освіти можуть розробляти власні навчальні програми.

Наголошуємо, що необхідною умовою реалізації завдань мистецької освітньої галузі є **дотримання інтегративного підходу** через узгодження програмового змісту і результатів навчання з різних видів мистецтва. У модельних навчальних програмах відсутній розподіл навчальних годин за розділами. У межах загальної річної кількості годин педагог (педагоги) самостійно визначає (-ють) час для роботи над кожним розділом програми, але не порушуючи при тому цілісності реалізації курсу, повноти завдань, визначених як результати і зміст навчально-пізнавальної діяльності. Тому наголошуємо, що інтегрований курс «Мистецтво» має вивчатися цілісно **протягом усього навчального року: недопустимо виокремлювати вивчення учнями/ученицями складових інтегрованого курсу (музичної, образотворчої) упродовж окремих навчальних періодів (семестрів).**

Плануючи навчальну діяльність підлітків, учитель має враховувати те, що кращому осмисленню учнями мети та результатів своєї діяльності, усвідомлення, що вони є не об’єктом, а суб’єктом освітньої діяльності, сприяє надання їм більшої самостійності і відповідальності. Таким чином, відбувається переорієнтація учнів від пасивного навчання («вчитель мене навчить») до активного учіння («я прагну багато чого навчитися»). Адже тільки в активній мистецькій діяльності підлітки зрозуміють власну причетність до мистецького середовища, що оточує їх повсякденно, його впливу і можливостей використання у власному житті.

Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво» мають базуватися на засадах сучасної педагогіки партнерства, співпраці, співтворчості всіх учасників освітнього процесу, що передбачає використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій в контексті мистецької діяльності; включає спеціально

сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки та самопізнання.

Акцентуємо, що підручник – це, щонайперше, навчальне видання для учнів. Водночас, кожен з підручників – це відібраний і системно викладений мистецький контент, збагачений різноманітними методичними (система запитань) і дидактичними (різні види навчальних завдань) матеріалами. Для учнів 5-9-х класів різними авторськими колективами створено підручники інтегрованого курсу «Мистецтво», що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Їх електронні версії розміщено в електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://lib.imzo.gov.ua/>).

Навчальна та методична література з мистецької освітньої галузі зазначена у «Переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України», що розміщені на офіційному вебсайті МОН. Під час підготовки вчителів до уроків рекомендовано використовувати періодичні фахові видання, зокрема науково-методичний журнал «Мистецтво та освіта».

Під час навчання предметів мистецької освітньої галузі на основі застосуванням технології дистанційного навчання, у межах академічної автономії, питання організації освітнього процесу, виконання освітньої програми, навчального плану є внутрішніми питаннями кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників. Отже, під час дистанційного навчання, учителі мають вжити заходів щодо виконання календарно-тематичних планів із додержанням вимог державних стандартів освіти шляхом використання технологій дистанційного навчання та, за потреби, ущільнення відповідного матеріалу (на розсуд учителя) з організацією повторення окремих тем на початку очного навчання.

6. Нагадуємо лінки із корисними матеріалами для вчителів мистецької освітньої галузі:

Аналіз і розбір мистецької освітньої галузі Держстандарту здійснено освітнім проєктом «На урок» за посиланням: <https://naurok.com.ua/post/oglyad-i-rozbir-derzhstandartu-mistecko-osvitno-galuzi1>.

У роботі рекомендуємо використовувати такі джерела:

- Арт-навігатор до підручників «Мистецтво» (авт. Масол Л. М.):

<http://inform1.yakistosviti.com.ua/mystetstvo>

- методичний кейс до підручника «Мистецтво. 9 клас» (авт. Гайдамака О.В.):

<https://www.geneza.info/product-page/мистецтво-9-клас-о-гайдамака>

- методичний кейс до підручника «Мистецтво. 9 клас» (авт. Комаровська О. А.):

https://ranok-portal.com.ua/pidruchnyky-5-9-klas-nush/mystecztvo-8-klas/?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=myst_pidruchnyk_sich26

- методичний кейс до підручника «Мистецтво. 9 клас» (авт. Кізілова Г. О.):

https://znayshov.com/Books/Details/mystetstvo/9klas/mistectvo_9_kizilova_2026/2330

- методичний кейс до підручника «Мистецтво. 9 клас» (авт. Кондратова Л. Г.):

<https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:NKBohdan+9223-4+2025/course/>

Групи у фейсбуці:

- Мистецька та технологічна галузь НУШ:

<https://www.facebook.com/groups/627595087823330>

- Цікаве до уроків музичного мистецтва:

<https://www.facebook.com/groups/2160990070816585>

- Група «Vivat, ART!» (адм. А. Васюта, Л. Халецька) у соціальній мережі Фейсбук:

<https://www.facebook.com/groups/1482342161903532/?ref=share>

*Лілія ХАЛЕЦЬКА, методист відділу розвитку
суспільних, гуманітарних та мистецьких дисциплін ПАНО
ім. М.В. Остроградського*